

Бібліотека Харківського національного університету
мистецтв імені І. П. Котляревського

Надихатись

Розуміти

Читати

Грати

Цифрове майбутнє

Пізнавати

Навчати

Перемагати

Бібліовістка

Пізнавати

Жінки у мистецтві

Допомагати

Шукати

Читати

Вчитися

Бібліотечні новини

Навчати

Пізнавати

2026 № 1

Мріяти

Дорогі читачі!

Перед вами перший номер 2026 року, яким ми розпочинаємо другий рік видання нашої газети.

Початок року був насиченим професійними заходами, у яких ми взяли участь. Ці події допомогли окреслити плани щодо розвитку цифрових проєктів нашої бібліотеки та оновити фахові знання.

У даному випуску ми розкажемо про ключові події останніх місяців, теми обговорень та результати нашої роботи. І, як завжди, поділимось з вами інформацією про нові надходження, унікальні видання з наших фондів і корисними ресурсами.

4 лютого 2026 року у Науковій бібліотеці ХНМУ відбулася урочиста церемонія нагородження переможців конкурсу «Бібліотекар року-2025» Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек ЗВО. Це був простір живого професійного діалогу, де фахівці мали можливість почути одне одного, відкрито поділитися власними здобутками та інноваційними рішеннями. Участь нашої директорки Захарової О. М. у цьому заході дозволила не лише представити нашу бібліотеку в колі колег, а й долучитися до спільного пошуку відповідей на виклики сучасності. Такий взаємний обмін досвідом надихає на впровадження нових ідей у нашу роботу, щоб бібліотека залишалася актуальною та відкритою для кожного з вас.

Співпраця з «Вікімедіа Україна»: плани та перші кроки

Наприкінці лютого працівники бібліотеки приєдналися до заходів, організованих ГО «Вікімедіа Україна»: вебінару «Як створювати профілі науковців у Вікіданях» та практичного заняття «(Не)відомі жінки» у Вікіданях.

Заняття проводив бібліотекар Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка та фахівець ГО «Вікімедіа Україна» Вячеслав Мамон.

Навчання було орієнтоване на початківців: матеріал подавався зрозуміло та покроково, з детальним розбором кожного етапу створення профілю. Під час зустрічі учасники мали змогу отримати вичерпні відповіді на питання щодо технічних нюансів роботи з платформою. Участь у цих заходах є підготовчим етапом для подальшої роботи бібліотеки.

Ми плануємо долучитися до редагування та доповнення даних про викладачів і корифеїв ХНУМ імені І. П. Котляревського. Наразі інформація про багатьох із них представлена у мережі не в повному обсязі, і ми працюватимемо над усуненням цих прогалин.

Також запрошуємо науковців нашого університету та всіх зацікавлених фахівців долучатися до наступних заходів ГО «Вікімедіа Україна». Відвідування таких семінарів — це можливість навчитися самостійно працювати з відкритими даними та сприяти популяризації вітчизняної науки у світі.

Інформацію про діяльність, новини, анонси майбутніх подій та детальні інструкції для редакторів ви можете знайти на офіційному сайті ГО «Вікімедіа Україна» за посиланням: ua.wikimedia.org.

ГО «Вікімедіа Україна» є регіональним відділенням Фонду Вікімедіа в Україні, заснованим у 2009 році. Організація сприяє розвитку вільної енциклопедії Вікіпедія та інших проєктів Фонду через підтримку спільноти редакторів, поширення матеріалів на умовах вільних ліцензій та співпрацю з партнерами. Місія організації полягає у забезпеченні можливості для кожного вільно створювати інформацію, обмінюватися знаннями та мати до них безперешкодний доступ.

«Україніка у цифровому форматі»

4 березня відбувся науково-методичний семінар «**Україніка у цифровому форматі**», проведений Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського. Основною темою зустрічі стало формування цифрових колекцій, які в майбутньому об'єднаються у велику Національну електронну бібліотеку. Колеги з різних установ поділилися своїм практичним досвідом і представили вже готові проекти — від оцифрованих стародруків до тематичних краєзнавчих колекцій.

Для нас це стало можливістю надихнутися реальними кейсами та побачити, як сучасні цифрові архіви допомагають зберігати

й популяризувати українську культуру. Найбільшим проектом у цій сфері є електронна бібліотека «Україніка» від НБУВ, яка працює як єдиний портал знань. Вона не просто накопичує файли, а створює систему зв'язків між архівами, музеями та бібліотеками. Це дозволяє досліднику в один клік знайти і стародрук, і архівний документ, і сучасну наукову статтю.

На відміну від «україністики» (яка є суто науковою дисципліною — філологією чи історією), Україніка — це джерельна база. Це фізичний та цифровий доказ існування нашої держави, культури та науки в часі. у глобальному просторі.

Цифровий добробут та майбутнє бібліотек

11 і 12 березня ми долучились до Міжнародного онлайн-марафону «Цифровий добробут в епоху штучного інтелекту», який проходив у межах європейської ініціативи AllDigital Week. Програма заходу охоплювала широке коло питань: від безпеки в мережі та критичного мислення до етичних аспектів використання штучного інтелекту. Велика кількість доповідачів представила актуальні кейси, що підкреслюють важливість цифрової гігієни у сучасному інформаційному просторі.

Участь у таких заходах допомагає не лише опанувати нові інструменти, а й по-іншому поглянути на задачі бібліотеки, які сьогодні значно ширші за звичайне збереження паперових фондів.

Цифрове майбутнє для нас — це насамперед:

- Доступ до інформації. Бібліотека допомагає знаходити потрібні матеріали в цифрових масивах і перевіряти їх на достовірність.
- Консультаційна підтримка. Допомога студентам та викладачам у роботі з електронними ресурсами, базами знань та новими цифровими інструментами.
- Збереження архівів. Робота над переведенням у цифровий формат рідкісних видань, нотних та театральних архівів університету для їх збереження.

Вчимося інклюзивній комунікації

12 березня у ХНУРЕ пройшов тренінг **«Як коректно говорити про інвалідність: роль бібліотекаря у створенні безбар'єрного простору»** про те, як бібліотекарю спілкуватися з людьми з інвалідністю. Головне, на чому зосередилися — це мова та етика. Нашу бібліотеку на заході представляли І. Закурдаєва, Т. Белан та О. Захарова. Разом із колегами вони опрацьовували методи заміни застарілих стереотипів на поважливе ставлення та обговорювали створення сучасного бібліотечного простору.

Роль бібліотекаря у створенні безбар'єрного простору:

- Фізична доступність: Облаштування пандусів, підйомників, забезпечення широких проходів між стелажми.
- Інформаційна доступність: Наявність літератури шрифтом Брайля, аудіокниг, програм екранного доступу для людей з порушеннями зору.
- Навчання та етика: Підвищення кваліфікації працівників щодо спілкування з різними категоріями користувачів.

Жіночі постаті в науці та мистецтві

У лютому світова спільнота відзначала **Міжнародний день жінок і дівчат у науці**, що стало черговим приводом звернути увагу на роль українок у розвитку дослідницької та творчої сфер. Сьогодні досвід професійної реалізації жінок охоплює шлях від поодиноких ініціатив у минулому до повноцінної присутності в сучасному інтелектуальному просторі. На сторінках «Бібліовістки» ми розпочинаємо цикл матеріалів, присвячених життю та внеску наших співвітчизниць у науку, культуру та мистецтво. Мета цих публікацій — висвітлити факти біографій та реальні здобутки видатних українок, чиї імена потребують актуалізації.

Однією з таких постатей, безсумнівно, є **Галина Яківна Ботунова** — людина, чия діяльність десятиліттями визначає вектор розвитку харківської театрознавчої школи. Її шлях у професії — від завідувачки літчастини театру до багаторічного керівництва кафедрою та факультетом у ХНУМ — став прикладом поєднання практики з науковим фундаментом.

Очоливши кафедру театрознавства у 1995 році, вона зосередилася на

створенні стабільної освітньої інституції. Її головна праця про сторічну історію театральної освіти в Харкові стала першим системним дослідженням розвитку закладу. Сьогодні її численні випускники працюють у провідних театрах країни, зберігаючи повагу та вдячність своєму викладачу. Саме цей живий зв'язок із професійною спільнотою є головним результатом її багаторічної праці.

Продовжуючи тему жінок у мистецтві, варто згадати нещодавні успіхи українських режисерок на державному та професійному рівнях. Одразу дві престижні нагороди цього року отримали представниці харківської театральної школи.

Лауреаткою цьогорічної Шевченківської премії стала **Оксана Дмитрієва**,

що зафіксувало її статус як однієї з провідних фігур сучасного українського театру. Режисерку відзначили за вистави «Вертеп» і «Жираф Монс» у Харківському театрі ляльок ім. Афанасьєва, «Буря» у театрі ім. Заньковецької та «Медєя» в Івано-Франківському драмтеатрі. У цих роботах режисерка використала нетипові візуальні та музичні рішення, адаптувавши класичні сюжети до сучасного українського контексту.

«Жираф Монс»
фото: Марина Мілованова з сайту paкупilo.ua

Майже одночасно з цим режисерка незалежного театру «Нафта» **Ніна Хижна** отримала премію імені Леся Курбаса за свою постановку «Тут буде сад». Вона використала жестову мову не лише як засіб комунікації, а як основу хореографічного малюнка за мотивами текстів Олівії Ленґ. Постановка досліджує теми самотності та пошуку спільності через фізичний перформанс і роботу з тілом.

«Тут буде сад» фото з сайту theatermag.com.ua

Професійна база обох режисерок закладалася в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського, який тепер має всі підстави пишатися результатами своїх вихованок.

Бібліотека ХНУМ щиро вітає лауреаток і бажає натхнення та нових перемог!

Амвросій Бучма: Симфонія життя, варта великого екрана

14 березня виповнилось 135 років від дня народження **Амвросія Максиміліановича Бучми** (1891–1957) - одного із найвидатніших українських акторів і режисерів театру та кіно. Народний артист СРСР, лауреат двох державних премій, професор і педагог, він став справжньою легендою української сцени та екрана, неперевершеним виконавцем ролей. Його найбільш досконалим образом вважається образ Пузиря в комедії «Хазяїн» І. Карпенка-Карого. Для театральної спільноти це не просто дата в календарі, а привід згадати Майстра, чий творчий шлях поєднав у собі зухвалість експерименту та глибину академізму.

У 1905 році почав акторську кар'єру у Львівському театрі товариства «Руська

Бесіда», де грав у першій постановці франкового «Украденого щастя». Згодом Бучма став одним із провідних акторів легендарного театру «Березіль» режисера Леся Курбаса, а разом із Гнатом Юрою був серед фундаторів Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка. У 1920-х роках актор став справжньою зіркою кіно епохи ВУФКУ. Серед його найвідоміших ролей - фільми «Тарас Трясило», «Тарас Шевченко», «Нічний візник». Кінематографічною класикою стала навіть його епізодична роль німецького солдата у фільмі «Арсенал» режисера Олександра Довженка. У 1928 році Бучма шукав себе і як режисер, знявши фільм «За стіною», який, на жаль, вважається втраченим. Після розгрому «Березоля» актор працював у театрі ім. І. Франка, продовжував активно зніматися в кіно, а у 1945-1948 роках був художнім керівником Київської кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка. З 1952 року працював також на Одеській кіностудії. Викладаючи у Київському інституті театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого, він плекав нові покоління артистів, передаючи їм не лише техніку, а й етику служіння Мистецтву. Амвросій Бучма залишив нам майже 30 кіноролей та незліченну кількість сценічних образів і став одним із символів українського акторського мистецтва ХХ століття.

До ювілею Романа Черкашина

Роман Черкашин (1906–1993) увійшов в історію української сцени як один із знакових акторів «Березоля» та видатний майстер художнього читання. Разом із дружиною Юлією Фоміною вони склали легендарний дует, який Лесь Курбас охрестив «нашими Ромео і Джульєттою». Черкашин втілював низку ключових ролей у постановках Курбаса, а згодом став режисером Харківського театру імені Т. Г. Шевченка. Його багаторічна педагогічна діяльність у ХНУМ ім. І. П. Котляревського заклала підвалини сучасної школи сценічної мови, на якій виховано кілька поколінь українських акторів. Як науковець і методист, він систематизував принципи художнього мовлення та історії театру у своїх працях і рецензіях. Роман Олексійович став засновником

видатної мистецької династії Черкашиних–Фоміних–Губаренко, що зробила колосальний внесок у музикознавство та композиторську школу. Сьогодні його архів, розподілений між музеями Києва та бібліотеками Харкова, залишається безцінним джерелом для дослідників українського авангарду. Це постать, чиє ім'я об'єднує епоху Курбаса з сучасним академічним мистецтвом.

В рамках святкування 120-річчя від дня народження митця та 80-річчя кафедри сценічної мови були проведені ювілейні науково-методичні заходи – творчо-науковий проєкт **«GOLOS 8.0. Трансформації досвіду»**, круглий стіл, дискусійна панель та святкові концерти.

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО
Кафедра сценічної мови

ТВОРЧО-НАУКОВИЙ ПРОЄКТ
GOLOS 8.0
ТРАНСФОРМАЦІЇ ДОСВІДУ

*(до 80-річчя кафедри сценічної мови
ХНУМ імені І. П. Котляревського)*

01-16 березня 2026 року

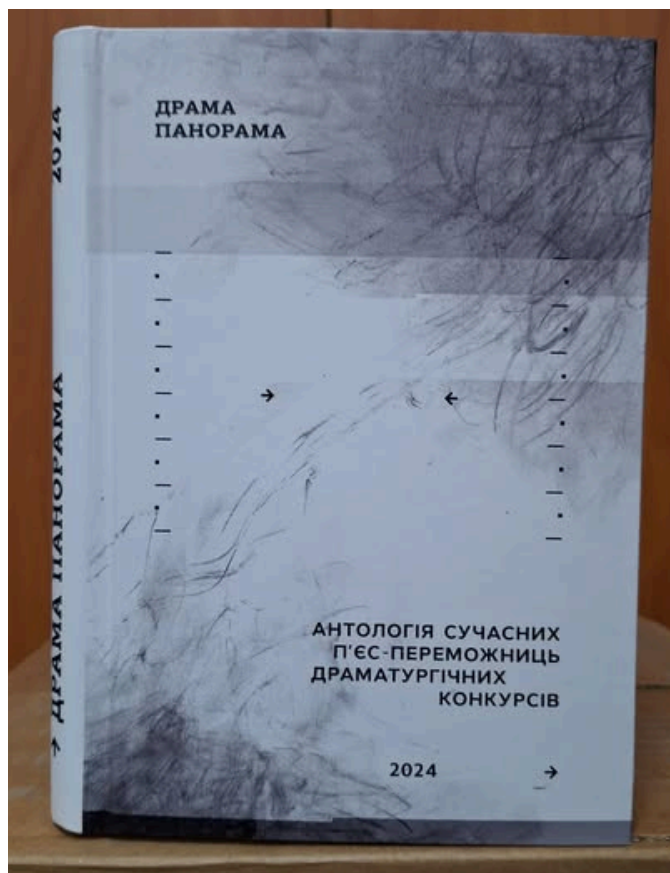
ПРОГРАМА ПРОЄКТУ

1-14 березня	«Digital-пролог: Віддуння» (Instagram @kafedra_scen.movy_hnum)
14 березня	Ювілейний концерт «80 років у сузір'ї Слова»
15 березня	Онлайн-концерт «Голос у кадрі: творчі перетини» (www.youtube.com/@Kafedra_scenichnoyi_movi)
16 березня	Круглий стіл «Голос як інструмент сенсу: сучасні стратегії викладання сценічної мови та акторського співу»
16 березня	Дискусійна панель «Територія голосу: без регалій та цензури»

КУРАТОРИ ПРОЄКТУ:
Анна Хуторська, Тетяна Грінюк, Ірина Кобзар,
Наталія Цимбал, Людмила Кохан

Харків 2026

Щиро дякуємо авторам та упорядникам навчального посібника **«Когнітивне музикознавство: аналіз та інтерпретація»** за цінний подарунок Бібліотека ХНУМ імені І.П.Котляревського. Це видання — результат багаторічної наукової праці кафедри інтерпретології та аналізу музики ХНУМ, що поєднує сучасні методологічні підходи, глибину теоретичного осмислення та практичну спрямованість. Воно безперечно стане важливим джерелом для викладачів, здобувачів освіти та всіх, хто досліджує музичне мистецтво в контексті когнітивних студій.

Від щирого серця дякуємо Дмитру Терновому — українському драматургу, актору, продюсеру за подароване видання **"Драма Панорама 2024"**. Це особлива книга, що об'єднала вісім п'єс-переможниць п'яти конкурсів — "Тиждень актуальної п'єси", "Липневий мед", Eurodram, TAW та Конкурс короткої драми. Це тексти про наше сьогодні, прожите й відчуте, прожите й відчуте, і особливо цінно, що шість із восьми п'єс написані військовими. Видання обов'язково знайде живий відгук серед студентів і викладачів театрального факультету.

Книжкова благодійність є надзвичайно цінною, вона надає бібліотекам відчуття потрібності та уваги. Саме такою є приватна ініціатива письменника Андрія Кокотюхи **Кокотюха Андрій Не Візьмете**, яка розпочалася у 2023 році та об'єднала навколо себе небайдужих людей з усієї країни.

Проект народився з бажання підтримати українські бібліотеки, допомогти їм оновлювати фонди та знову й знову повертати читачам живий інтерес до сучасної книги. Це справжній приклад того, як особиста ідея може перерости у спільну добру справу.

Бібліотека ХНУМ імені І.П.Котляревського щиро вдячна всім добродійцям, які долучаються фінансово до придбання книжок, в також Андрію Кокотюсі - за ініціативність, послідовну підтримку та щире небайдуже ставлення до бібліотек. Отримані нами видання - різні за тематикою й настроєм - уже зовсім скоро знайдуть своїх читачів та стануть важливою частиною нашого книжкового простору.

Дякуємо кожному, хто обирає підтримувати бібліотеки та робити добрі справи

*Ваш професор
не сидить
Козак!
А Кокотюха*

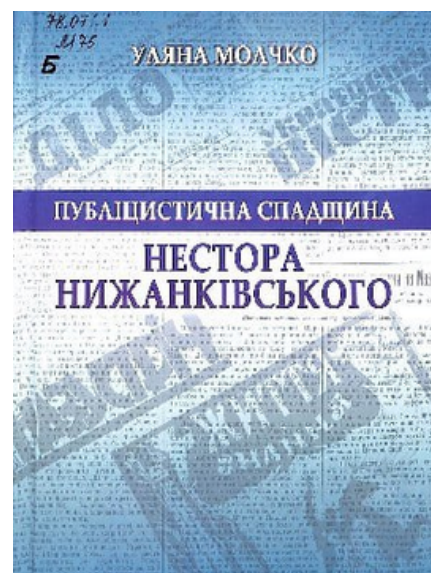

Черкашина-Губаренко, М. Р. Оперний театр у мінливому часопросторі : до 100-ліття Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського - Харків : Акта, 2015. - 377 с.

Монографія присвячена дослідженню розвитку оперного театру в контексті історичних, культурних і мистецьких змін. У праці розглянуто еволюцію оперного мистецтва, особливості функціонування оперного театру в різні історичні періоди, а також вплив суспільних трансформацій на репертуар, режисуру та виконавські традиції.

Молчко, У. Б. Публіцистична спадщина Нестора Нижанківського : монографія . - Дрогобич : Посвіт, 2014. - 303 с.

Монографія присвячена всебічному дослідженню публіцистичної діяльності українського композитора, диригента й громадського діяча Нестора Нижанківського. У праці проаналізовано тематичний спектр, жанрові особливості та ідейний зміст його публіцистики, розкрито роль митця у формуванні української музичної культури та суспільної думки першої половини ХХ століття. Значну увагу приділено історико-культурному контексту та впливу його творчості на національне мистецьке середовище.

Антонюк, В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : - Київ : Бихун В. Ю., 2017. - 218 с.

Підручник присвячений теоретичним і практичним засадам навчання сольного співу. У виданні розглянуто основи постановки голосу, розвиток вокальної техніки, дихання, артикуляції та інтерпретації музичних творів. Особливу увагу приділено методиці викладання вокалу, формуванню виконавської майстерності та індивідуальному підходу до студента

Юрій Кипоренко-Доманський : спогади та матеріали / вступ. ст., упоряд. та прим. І. Лисенка. - Житомир : РУТА, 2013. - 192 с.

Книга упорядкована та прокоментована І. Лисенком, є цінним історико-біографічним виданням, присвяченим постаті українського діяча Юрія Кипоренка-Доманського. У виданні зібрано спогади сучасників, архівні документи, листування та інші матеріали, що висвітлюють життєвий шлях, громадську діяльність і світогляд героя. Через особисті свідчення та документальні джерела розкривається його роль у суспільно-політичному та культурному житті України, а також особливості епохи, в якій він жив і працював.

Молчанова, Т. О. Самоосвітня діяльність піаніста-концертмейстера: теоретичний аспект : [навч. посіб.] - Львів : Т. В. Тетюк, 2021. - 220 с.

Навчальний посібник присвячений дослідженню процесів професійного саморозвитку концертмейстера. У виданні розкрито сутність і структуру самоосвітньої діяльності піаніста, окреслено її значення для формування виконавської майстерності та педагогічної компетентності. Авторка аналізує методи й форми самонавчання, особливості роботи з репертуаром і вдосконалення професійних навичок у сучасних умовах.

Тетяна Старкіна, Володимир Вітренко. Збірка пісень та романсів : для голосу у супроводі фп. на вірші укр. поетів XIX-XX ст. / - Кривий Ріг : Роман Козлов, 2021. - 27 с.

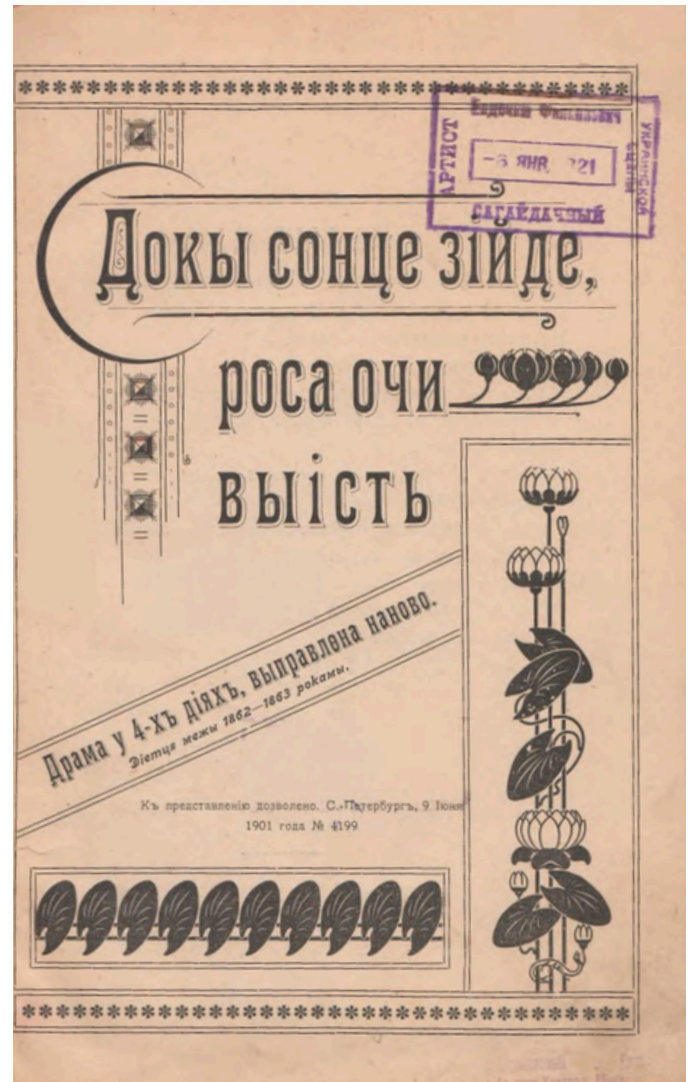
Збірка містить вокальні твори для голосу у супроводі фортепіано на вірші українських поетів XIX-XX століть. У виданні представлено різножанрові пісні та романси, що поєднують поетичну спадщину з музичним осмисленням, сприяючи розвитку вокальної культури та художнього смаку виконавців. Твори вирізняються доступністю й виразністю, що робить їх придатними для навчальної та концертної практики.

Раритети фонду: драматургія Марка Кропивницького

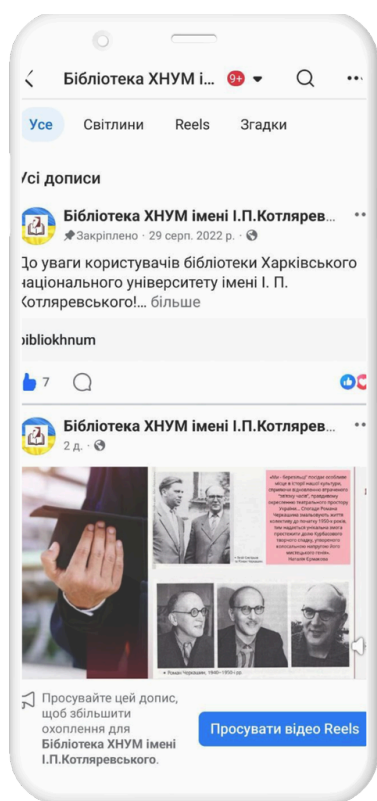
Окрім нотних збірок та музикознавчих розвідок, наші фонди зберігають рідкісні зразки української драматургії початку ХХ століття. Особливу цінність становлять прижиттєві видання п'єс **Марка Кропивницького: «Глитай, або ж Павук»** (1900 рік) та **«Доки сонце зійде, роса очі виїсть»** (1901 рік), відома також під назвою «Люде з горем, як риба з морем».

Ці примірники є важливими

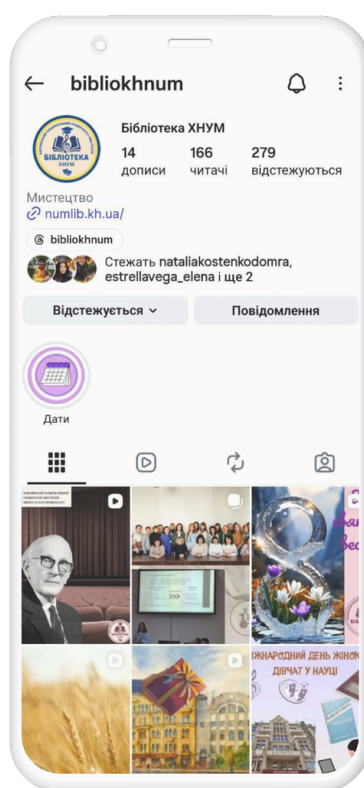
історичними артефактами. Вони зберегли автентичну тогочасну орфографію, особливості верстки та видавничі марки, що розкривають поліграфічну культуру епохи. Завдяки таким книжкам дослідники театру в бібліотеці ХНУМ мають можливість працювати безпосередньо з першоджерелами, які зафіксували спадщину «батька українського театру» в її первинному вигляді.

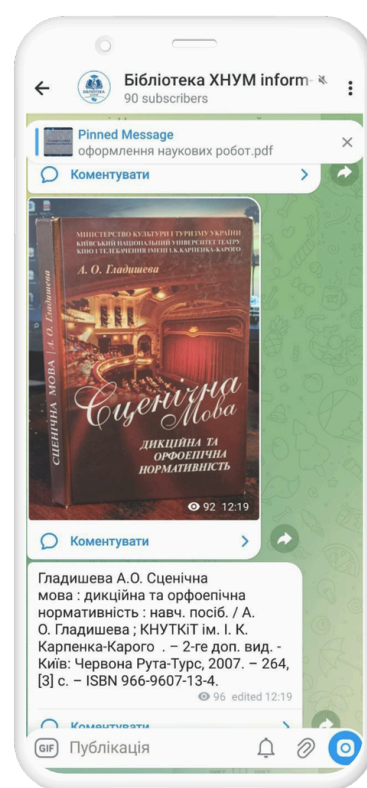
Наші соцмережі та електронна пошта — це найшвидші канали комунікації, де ми ділимося свіжими новинами бібліотеки. Приєднуйтеся до спільнот, щоб першими дізнаватися про новинки, та звертайтеся за професійною допомогою у роботі з фондами, підготовці досліджень чи за методичними порадами. Також запрошуємо на сайт — там ви можете скористатися електронним каталогом та репозитарієм. Ми завжди відкриті до діалогу та готові оперативно підтримати ваші творчі й наукові запити.

[Facebook](#)

[Instagram](#)

[Telegram](#)

Сайт бібліотеки: <https://numlib.kh.ua/>

Електронна пошта: bka_khnum@ukr.net